1813. No. 344.

LEEUWARDER COURANT.

ZONDAG, den 19 December 1813.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

VEREENIGDE NEDERLANDEN.

LEEUWARDEN, *den* 18 *December*.

P U B L I C A T I E.

Wij WILLEM FREDERIK, bij de gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde-Nederlanden, enz., enz., enz.;

Aan allen degenen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut:

Kennelijk is het, dat het lieve vaderland, onder den Goddelijken zegen, voornamelijk aan den koophandel deszelfs vorigen luister te danken heeft gehad, en niets is derhalve meer overeenkomstig met onze bedoeling, dan dat alles, wat aan den vrijen handel belemmeringen zoude toebrengen, dadelijk worde uit den weg geruimd, terwijl wij in het bijzonder alle *monopolie* beschouwen als onbestaanbaar met onze grondbeginsels, en strijdig met de liberale denkbeelden, welke de nederlandsche regering steeds hebben gekenschetst.

Wij hebben alzoo besloten en besluiten bij deze:

Vooreerst, dat de *monopolie* van den tabak, zoodanig als dezelve gedurende de fransche overheersching heeft bestaan, voor altoos binnen onze landen is afgeschaft.

Ten tweeden, dat de manufakturen van den tabak, te Amsterdam en te Rotterdam, dadelijk na de afkondiging dezes, zullen ophouden te werken, en de inrigting daarvan gehouden voor vernietigd.

Ten derden, dat de goederen, in dezelve manufakturen en magazijnen voorhanden, door onzen commissaris-generaal tot de financien, in zoo verre zulks niet alreeds mogt zijn geschied, onder sequestratie zullen worden genomen en gesteld onder de beheering van twee bijzondere commissien, door hem, uit de hoofdbeambten dezer inrigting, te designeren; welke commissien zich in alles zullen gedragen volgens de aan dezelve te gevene orders.

Ten vierden, dat dadelijk de noodige aanstalte zal worden gemaakt tot verkoop van alle den voorhanden zijnden tabak, zoo gefabriceerd, als in bladeren, mitsgaders van de kerfbanken en instrumenten, tot meergemelde manufakturen behoorende, en dat de conditien en tijd van verkoop van deze voorwerpen, door of van wege onzen commissaris-generaal tot de financien, bij advertentien in de nieuwspapieren, zullen worden bekend gemaakt.

Wij reserveren ons, bij een afzonderlijk besluit te regelen het tarief, waar naar de gefabriceerde tabak, in de manufakturen voorhanden, aan een ieder, des begeerende, zal kunnen worden verkocht.

Ten vijfden, dat onze commissaris-generaal tot de financien ons zal voordragen, de geschiktste wijze, om de personen, bij deze inrigting geëmploijeerd geweest, en welke cautionnementen hebben gesteld, deswegens buiten bezwaar van 's lands kas te dedommageren.

Ten zesden, dat onze commissaris-generaal van financien ons zal dienen van rapport, nopens de wijze, waarop de consumptie van tabak, als een voorwerp van belasting beschouwd, bij de finantiële mesures voor 1814 zal kunnen worden in aanmerking genomen, om daardoor te gemoet te komen aan het gemis der inkomsten, welke de schatkist lijden zal door het afschaffen van de *monopolie*, waartoe wij alléén besloten hebben, tot bevordering van het welzijn der ingezetenen en tot aanmoediging van den handel.

Gelastende en bevelende, dat deze binnen onze landen zal worden afgekondigd, en aangeplakt, waar zulks te doen gebruikelijk is.

Gedaan in 's Gravenhage, den 6den december 1813, en van onze regering het eerste.

(*geteekend*,) W I L L E M.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

F. VAN DER DUIN VAN MAASDAM.

P U B L I C A T I E.

Wij WILLEM FREDERIK, bij de gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde-Nederlanden, enz., enz., enz.;

Aan allen degenen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut:

Alzoo het een onzer eerste pligten is, te zorgen, dat 's lands schatkist zoo veel mogelijk worde gestijfd en de orde in de finantien hersteld, in afwachting, dat de publieke geldmiddelen, na zijnen rade, definitief zullen kunnen worden geregeld, verlangende tevens, dat worden weggenomen de meest grievende bezwaren, welke bepaaldelijk tegen die der bestaande belastingen, welke bekend zijn onder den naam van vereenigde-regten, zijn ingebragt, en onze goede onderdanen zoo ras en zoo veel mogelijk te dien opzigte worden verligt;

Hebben wij besloten en besluiten:

Art. 1. De belastingen, bekend onder den naam van vereenigde-regten (*droits-réunis*), worden, tot nadere voorziening, op den tegenwoordigen voet gecontinuëerd, en zullen alzoo in onzen naam worden geheven, onder de navolgende modificatien:

Ten aanzien van het middel op de *dranken*;

a. Het *droit de détail*, of het één zesde der waarde van de verkocht wordende wijnen en dranken, zal bij vervolg worden geheven, bij en ten kantore van den inslag, en dat tegen de volgende prijzen:

1 Fr. 50 ct. voor de jenever.
2 — 00 — — — brandewijn.
3 — 00 — — — fijne likeuren.
1 — 50 — — — wijn op fust.
2 — 00 — — — wijn op fleschen.

b. De debitanten zullen aan de eene zijde de vrijheid hebben, met de ingeslagene en verimposte dranken zoodanige vermengingen, verlengingen en aftrekkingen te doen, als zij zullen goedvinden; doch blijven aan den anderen kant aan eene exacte peiling en visitatie onderhevig, en gehouden, de kwantiteiten drank, welke bij hen aanwezig gevonden worden, behoorlijk te verifiëren met biljetten van de veraal-derregten; zullende zoodanige debitanten, welke bevonden worden, eenig surplus of excedent te hebben, wegens hetzelve, als fraudateurs, volgens de wetten op dat middel, worden beboet.

c. De administratie is geautoriseerd, met betrekking tot de aftekening van de acquits-à-caution, zoodanige faciliteiten te gebruiken, als dezelve, naar eisch der omstandigheden, en behoudens verantwoording, deswege zal vermeenen, te kunnen accorderen.

d. Aan de entrepositairen en debitanten wordt toegestaan, om, onder afschrijving, uitslagen te doen tot vijf-en-twintig litres of flesschen wijn, brandewijn genever, en twaalf flesschen likeur toe, zonder aan het regt van detail onderhevig te zijn.

e. Met betrekking tot de branders zal het regt van fabrikage betaald worden volgens declaratie van de branders, wordende de berekening van de trekking vastgesteld op vijftig à vijf-en-vijftig litres, amsterdamsche proef, per honderd kilogrammen graan en mout; zullende de branders aan peiling subject blijven even als de entrepositairen.

f. Dat, voor zoo veel betreft de brouwers, het regt van fabrikage zal worden betaald, volgens hetgeen wezenlijk getoond zal worden, en niet volgens de grootte van de ketels, zonder eenige korting van percenten; zullende er geene tonning mogen plaats hebben, dan in het bijzijn der geëmploijeerden, op pene van als fraudateur aangemerkt te zullen worden.

2. Het achterstallige, wegens alle de middelen, onder de vereenigde-regten begrepen, zoo hetgene bereids bij de fransche administratie was geconstateerd, als anderzins, zal promptelijk, volgens de oude taxe, moeten worden aanbetaald, op pene van contrainte.

En worden allen en een iegelijk aangemaand en geadhorteerd, om de geëmploijeerden van deze administratie in het uitvoeren van hunne functien en werkzaamheden te laten ongemolesteerd. Willende en bevelende wij, dat dezelve zullen worden beschouwd en gerespecteerd, als ambtenaren in onzen dienst, voor de belangen van den staat werkzaam, en dat tegen de zoodanigen, welke hiervan mogten blijven in gebreke, naar bevind van zaken zal worden geprocedeerd.

Wij gelasten onzen commissaris-generaal tot de finantien met de executie van dit besluit.

Ontbiedende en gelastende tevens alle civiele en militaire autoriteiten, om aan de handhaving dezer de hand te houden, en overal, waar zulks mogt worden vereischt, hulp en bescherming te verleenen.

En zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd alom waar zulks te geschieden gebruikelijk is.

Gedaan in 's Gravenhage, den 6den december 1813, en van onze regering het eerste.

(geteekend,) W I L L E M.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid,

VAN DER DUIN VAN MAASDAM.

(*Amsterdamsche Courant.*)

Commissarissen-generaal in het departement Vriesland, van Zijne Koninklijke Hoogheid den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde-Nederlanden, brengen hiermede ter kennisse der ingezetenen, dat door hen, bij besluit van den 13den dezer, tot commissarissen in de drie arrondissementen zijn benoemd, de volgende heeren, als:

Voor het arrondissement Heerenveen, de heer *T. M. Lycklama à Nyeholt;*

Voor het arrondissement Leeuwarden, de heer *B. van der Haer;*

Voor het arrondissement Sneek, de heer *I. Æbinga van Humalda.*

Welke heeren, ieder zoo veel deszelfs arrondissement betreft, zijn belast met de functien, voorheen door de heeren onder-prefekten waargenomen.

Leeuwarden, den 18den december 1813.

Commissarissen-generaal voornoemd,

E. H. BERGSMA.

H. VAN SMINIA.

EXTRACT uit een' brief uit Groningen, aan den heere kommandant-en-chef der nationale garde van het departement Vriesland.

,, In den loop van den gepasseerden nacht en dezen dag is alles op de voorposten rustig geweest; doch aan de andere zijde van Delfzijl heeft er weder eene schermutseling plaats gehad: de vijand heeft aan dien kant een' uitval gedaan, om te fourageren, maar is met verlies van twee man in de vesting terug gejaagd; van onze zijde is slechts een man ligt gekwetst geworden, zijnde een scherpschutter. De kommandant van Delfzijl, opgeëischt zijnde, heeft geweigerd, te kapituleren, met bijvoeging, dat hij nog van alles voorzien was en zich tot den laatsten man zou verdedigen; doch dit is slechts ten gevolge, dat er nog geen schot op de vesting is gedaan, het belegerings-geschut nog niet aangekomen zijnde. De vesting is echter zeer naauw ingesloten tot onder het bereik van de batterijen. Nader heeft men niet willen komen, om het volk niet nutteloos aan het zwaar geschut des vijands op te offeren. Heden heeft dezelve begonnen het dorp Farmsum af te breken, en men zegt, dat hij het wil verbranden. De inwoners zijn reeds met hunne meubelen alhier aangekomen. Men kan dus dit dorp, even gelijk alle die schoone boerenplaatsen, welke onder bereik van het vijandelijk geschut liggen, als verloren rekenen. Volgens berigten van de inwoners van Delfzijl en van deserteurs is de bezetting van die plaats 1600 man sterk. Dezelve bezit nog meer dan 200 stuks rundvee, benevens eenen vrij aanzienlijken voorraad van andere levensmiddelen; doch zij heeft gebrek aan hooi en voeder voor het vee, en kan het niet slagten, daar haar ook zout ontbreekt.

Tot ongeluk van de inwoners nemen de vijanden al wat in hunne magt is en slechts eenige waarde heeft; zij mishandelen een ieder, en steken huis en schuur in den brand. Tot een staaltje van hun barbaarsch gedrag kan het volgende dienen: Een fransch officier, bezig zijnde, eene schoone boerenplaats te plunderen, alwaar hij te voren zes weken had gelogeerd, en het best onthaal had genoten, werd door eene van de dochters van den eigenaar gebeden, de plaats niet in den brand te steken: *herinner u, mijnheer,* zeide zij, *hoe gij hier als eigen kind onthaald zijt geworden; zie dit klavier, waarmede wij onzen tijd met de muzijk zoo aangenaam verkortten;* zijn antwoord was: *wij zijn vijanden;* hij gaf haar een' geweldigen slag voor het hoofd, vertrok met zijnen roof en weldra stond de plaats in vollen vlam. Zie daar het gedrag dier tijgers, door ons zoo edelmoedig behandeld!

Oproeping van den kommandant-en chef der nationale gardes van het departement Vriesland, aan de bewoners van hetzelve.

Ik noodige de Vriezen, die bekend staan voor lieden, welke van vaderlandsliefde branden, en wier doelwit het is, hunne ongelukkige medeburgers ter hulpe toe te snellen, en hen van den hun drukkenden last, zoo veel in hun vermogen is, te bevrijden, uit, tot het spoedig opbrengen, in de hoofdplaats van het departement, van een vijftigtal ganzenroeren, die zich in Vriesland genoeg bevinden, en waarmede men meer in staat zoude zijn, die barbaren, welke zich in Delfzijl genesteld hebben, verder hunnen pas af te snijden, hen tot de overgave van die vesting te noodzaken, en daardoor de ongelukkige inwoneren van dezelve, alsmede der ommestreken, van de zoo gruwelijke en van alle menschelijkheid ontblootte mishandelingen dier tijgers te ontheffen. Ik twijfele geenzins, waarde Vriezen, of er zal zich, te gelijk met de ganzenroeren, de benoodigde manschap vrijwillig aanbieden, om dezelve te besturen, de billijkste aanspraak kunnen maken op de gunst van Z. K. H. den Heere Prinse van Oranje, wiens heilzame intentie het is, ons Nederlanders als vader te beschermen en gelukkig te maken.

Ik herhale het nog eens, Vriezen, dat de overtuiging, die ik van u voed, om uw vaderland, hetwelk bijkans geheel van den vijand gezuiverd is, verder daarvan te willen zuiveren, en uwe zoo diep ongelukkige medeburgers, die nog onder het fransche juk gebukt gaan, daarvan te ontheffen, en aan hunne zoo gruwelijke onheilen een einde te maken, mij tot eenen genoegzamen waarborg strekken, op eenen spoedigen en gunstigen uitslag van deze mijne uitnoodiging te mogen hopen, waarin ik door de gemeente Ameland, welke reeds twee ganzenroeren heeft opgezonden, volkomen bevestigd ben.

Leeuwarden, den 18den december 1813.

De kommandant-en-chef voorn.,

G. F. VAN ASBECK.

SNEEK, *den* 16 *December*.

De geestdrift, waarmede binnen deze stad het feest van de terugkomst van Zijne Koninklijke Hoogheid, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, en hoogstdeszelfs verklaring tot *Souverein Vorst van Nederland*, gister alhier werd gehouden, is buiten alle beschrijving; van des morgens ten 9 uren af, tot aan het vallen van den avond, luidden bij afwisseling de klokken en speelden het carillon op den toren van de St. Martinii-kerk. Ten elf uren formeerde de nationale garde en het korps rustbewaarders eenen halven kring voor het stadshuis, in welken kring een welbezet orchest was geplaatst. Ten half twaalf uren begaven zich de administrative en justitiële autoriteiten en corps, naar de groote zaal van het stadshuis; en ten twaalf uren werd de publicatie, na dat alvorens de oranje-vlag, met het opschrift, VIVAT WILLEM FREDERIK, PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, ENZ., ENZ., SOUVEREIN VAN NEDERLAND, onder het lossen van het geschut en het driewerf herhaald geroep van *Hoezee! Oranje boven!* op de beide torens waren opgeheschen, in tegenwoordigheid van de bovengemelde autoriteiten en eene tallooze menigte volks, aan den volke bekend gemaakt; waarna de nationale garde en de rustbewaarders, voorafgegaan door de muzijk, voor den heer maire en verdere autoriteiten defileerden.

Nog naauwelijks was deze plegtigheid afgeloopen, of eene nieuwe blijde gebeurtenis wachtte ons, daar wij de tijding ontvingen, dat de heer *G. de Roock*, een onzer uitgetrokkene gardes-d'honneur, de stad naderde; terstond na het ontvangen van deze tijding, waarin alle braven deelden, begaven zich eenige der aanzienlijksten, te paard, naar buiten de stad, om denzelven aan het tolhuis te Loonjinga te verwelkomen, terwijl de in de wapenen zijnde manschap dien heer aan de poort afwachtte, en onder het geleide van de muzijk, en het lossen van het geschut, als in triumf naar het stadshuis voerde, alwaar hij door den heer maire met eene toepasselijke aanspraak, wegens zijne gelukkige terugkomst in zijne vaderstad, werd verwelkomt: de vreugde, welke deze gebeurtenis, op eenen zoo schoonen dag, te weeg bragt, te schetsen, is ons onmogelijk; tranen, hartelijke tranen, waren de tolken van ieders deelneming.

Des avonds waren alle publieke en particuliere gebouwen luisterrijk geïllumineerd; en er was op het stadshuis een eenvoudig collation, waarbij alle de voornaamste ambtenaren, alsmede de heer *G. de Roock*, adsisteerden; bij welke gelegenheid, met toepasselijke dichtregelen, onder vele anderen, de navolgende toasts werden ingesteld:

Aan Z. K. H. den Prins WILLEM FREDERIK, *Prins van Oranje en Nassau, Souverein van Nederland*;

Aan Z. M. den Keizer aller Russen;

Aan Z. M. den Keizer van Oostenrijk;

Aan Z. M. den Koning van Groot-Brittannie;

Aan Z. M. den Koning van Pruissen;

Aan Zijne Koninkl. Hoogheid den Kroonprins van Zweden;

Aan Zijne D. H. den Prins Willem Frederik George Lodewijk, Erfprins van Oranje en Nassau;

Op den voorspoed der land- en zeemagt de geconfiseerde mogendheden, ter bevrijding van Nederland en de geheele verlossing van Europa;

Aan de HH. commissarissen-generaal van Zijne Koninklijke Hoogheid in het departement Vriesland;

De spoedige daarstelling van eenen algemeenen vrede, enz., enz., enz.

Alle deze toasts werden verzeld door de toepasselijkste muzijk.

Schier alle gebouwen waren gedurende dien dag met vlaggen voorzien, en de hartelijkste vreugde heerschte, gedurende den nacht tot in den ochtendstond; terwijl elk zich beijverde, het zijne in deze toe te brengen; wanorde, zoo vreemd aan deze stad, heeft hier geene plaats gehad.

Nog kunnen wij van hier berigten, dat de *lijst ter inteekening van bijdragen, voor de verdedigers van het vaderland*, aanzienlijk toeneemt.

AMSTERDAM, *den* 12 *December*.

Zeker duitsch dagblad behelst het volgende singuliere artikel, hetwelk wij, uithoofde van deszelfs vreemdheid, niet kunnen nalaten, onzen lezeren mede te deelen:

„ De toestand, waarin de maarschalk *Davoust* zich thans bevindt, is staatkundig en militair tevens, dewijl dezelve niet alleenlijk den tegen hem staanden vijand het hoofd moet bieden, maar ook te gelijker tijd de alliantie met Denemarken bij voortduring moet trachten in stand te houden. In zulke weifelende, verwarde tijden, als de tegenwoordige, twee oogmerken te gelijk te willen vervullen, leidt dikmaals daartoe, als of men zich tusschen twee stoelen plaatst, en wij verwachten den maarschalk *Davoust* met eenige waarschijnlijkheid op dien moedigen togt ter aarde. Men neme in aanmerking, dat Denemarken van Frankrijk zal afvallen of niet; in het laatste geval, dan zal binnen kort de veldtogt op de grenzen van Mecklenburg de volgende wending nemen: men zal den vijand uit deszelfs stelling drijven, of manoeuvreren, alwaar dezelve alsdan, dewijl zijn toestand geene stelling oplevert, zich achter de Eijder zal moeten begeven; bij dezen terugtogt zal de maarschalk *Davoust* 8 à 10,000 man in

Hamburg werpen, en deze 8 à 10 000 man zullen enkel Franschen zijn, doordien den heer maarschalk onder het oog gebragt is, de Denen niet onderweg te betrouwen; met de overige 3 à 4000 man begeeft zich de maarschalk alsdan achter de Eijder. Aldaar zullen zich dan meer Franschen dan Denen bevinden; en wanneer de Koning van Denemarken zulks alsdan zal bemerken, en waarom zou hij zulks niet, dewijl het verlies van Holstein onder de merkbare zaken behoort, zoo zal de maarschalk ook ophouden, den Koning in bedwang te houden; alsdan zullen zich in het deensche kabinet andere denkbeelden opdoen, en de maarschalk *Davoust* zal als staatkundige zijne houding verloren hebben, en eene zeer verwarde gedaante aan de Eijder houden. Zoo Denemarken reeds van stonden aan afvalt, dan heeft de maarschalk de keuze, of zich met zijn geheel korps in Hamburg te werpen, of wel eene bezetting van 8 à 10 duizend man daarin te laten, en met 3 à 4 duizend naar den Rijn te ijlen. In het eerste geval zal men Hamburg belegeren, en 3 weken na de geopende loopgraven zal de heer maarschalk eene reis naar eene zeer koude landstreek aannemen; in het tweede geval zal er eene zeer levendige vervolging van den heer maarschalk plaats grijpen; eene overmagt van onze zijde, Kozakken, de afgebrokene vesting arbeid van Bremen, de liefde der inwoners voor den heer maarschalk, en een behoorlijke dorst, honger en kommer bij de troepen, zullen den terugtogt des maarschalks tot eene vrij moeijelijke zaak maken, waar bij degenen, die den maarschalk omringen, en de maarschalk zelf welligt, *gekozakt* zouden kunnen worden.

„Eenige dagen geleden werd er, ter zake van eene uitwisseling, van de voorposten der geallieerden een trompetter naar de Franschen gezonden. De maarschalk *Davoust* begaf zich zelf naar de voorposten; en na dat, door een' officier, die zaak afgedaan was, deed de maarschalk den trompetter terug roepen. De maarschalk is, reeds sints langen tijd, zonder tijdingen van het groot-leger; zijne afgezonderdheid brengt te weeg, dat hij zich aan ernstige, dikwerf kwellende gedachten overgeeft, zijn hart is te vol, mededeeling is hem eene behoefte geworden, en uit dien hoofde liet hij zich tot den trompetter bij. Hij sprak denzelven van het ondoelmatige doel des oorlogs, van den basis der wederzijdsche linien van operatie, van steunpunten, van *pivots*, van het belang der kabinetten, van de gelegenheid van het Ratzenburger meer, enz. De trompetter antwoordde niets; daarop vroeg hem de maarschalk, wat er nieuws was, en toen hem de trompetter zeide, dat de fransche Keizer zijn spel verspeeld had en afdeinsde, sloeg de maarschalk een droevig oog op het Ratzeburger meer, en reed, het hoofd schuddende, weg; de trompetter ging insgelijks zijns wegs: de maarschalk *Davoust* leeft werkelijk met zijn leger, als een kluizenaar." (*Dagblad van de Zuiderzee*)

'S GRAVENHAGE, *den* 13 *December.*

Alhier is gedaan de volgende

P U B L I C A T I E.

WIJ WILLEM, bij de gratie Gods, Prins van Oranje en Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde-Nederlanden, enz., enz., enz., aan alle degenen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut!

In aanmerking nemende, dat de strafbepalingen, in het tot nog toe in vigeur zijnde wetboek van het strafregt voorkomende, voor dit land ongeschikt, en alzoo geheel ondoelmatig zijn; dat ook de manier van procederen in lijfstraffelijke zaken, dus verre gebruikelijk, in sommige opzigten, zonder inconvenienten, eene provisionele rigting kan bekomen, welke de deswegens algemeen bestaande zwarigheden grootendeels kan wegnemen; en dat het, laatstelijk, van het uiterste aanbelang is, dat, met betrekking tot het middel van cassatie en andere objecten van justitie, of welke daar mede in verband staan, nadere provisionele bepalingen worden gemaakt, en hierin willende voorzien;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het thans vigerend fransch wetboek van het strafregt (*code pénal*) zal bij provisie, en tot dat daaromtrent nader zal zijn voorzien, kracht van wet blijven behouden, onder de navolgende veranderingen en modificatien:

2. De *algemeene verbeurd-verklaring van goederen*, op sommige misdaden bij hetzelfde wetboek bepaald, wordt geheel en al afgeschaft.

3. Van 's gelijke wordt afgeschaft *het stellen van misdadigers, bij arrest of vonnis van den regter, onder de surveillance van de hooge-staats-politie*, met al den gevolge en aankleven van dien.

4. Alle bepalingen, in het voorzeide wetboek, ten aanzien van het *fransche Rijk, deszelfs gouvernement* en de *fransche geconstitueerde magten* voorkomende, zullen voortaan toepasselijk zijn op den *staat der Vereenigde-Nederlanden, het daarin gevestigd gouvernement*, en de *nederlandsche geconstitueerde magten.*

5. De wijze, waarop de *doodstraf* volgens de fransche wet wordt uitgeoefend, wordt afgeschaft.

De *doodstraffen* zullen voortaan zijn tweederlei, te weten, *de strop* en *het zwaard.*

De straf met *den strop* wordt voor de schandelijkste gehouden; en uitgevoerd op het schavot, aan *manspersonen*, door het ophangen aan eene *galg*, en aan *vrouwspersonen*, door het verworgen aan eene *paal.*

De straf met *het zwaard* wordt uitgeoefend door onthoofding van den veroordeelden, knielende op het schavot, en geblinddoekt.

6. Aan de regters wordt overgelaten, om bij de veroordeeling tot de doodstraf, naar mate van de meerdere of mindere atrociteit der misdaad, tevens te bepalen, op welke der bij art. 5 vermelde wijzen de doodstraf ten uitvoer zal moeten gebragt worden.

7. De straf van *altoosdurende dwang-arbeid* (*travaux forcés à perpétuité*), voorafgegaan door eene *openlijke tentoonstelling aan de kaak*, en het *brandmerk*, wordt afgeschaft.

In de plaats dier straf wordt gesubstitueerd de straf van *geeseling, met den strop om den hals, aan de galg vastgemaakt, brandmerk*, en een *confinement in een rasp- of tuchthuis*, voor eenen termijn, door den regter te bepalen, niet te bovengaande den tijd van *twintig* achtereenvolgende jaren; of wel de straf van het *zwaaijen met het zwaard over het hoofd*, uit te voeren op een schavot, met alle dezelfde toebereidselen, welke bij de onthoofding worden in acht genomen, verzeld van een *confinement in een rasp- tucht- of werkhuis*, mede voor eenen tijd, door den regter te bepalen, niet te bovengaande den termijn van twintig achtereenvolgende jaren.

8. De regters zullen de bevoegdheid hebben, om naar den aard der misdaad, en naar mate van de omstandigheden, welke de misdaad hebben verzeld, vast te stellen, tot welke der twee soorten van straffen, bij art. 7 vermeld, de misdadigers, die de straf van *altoosdurende dwang-arbeid*, volgens de voorschriften van het code pénal, zouden hebben geïncurreerd, zullen worden veroordeeld.

9. De straf van de *openbare tentoonstelling aan de kaak*

(*carcan*), zoo als die volgens het code pénal wordt uitgevoerd, wordt afgeschaft.

De straf zal in alle de gevallen, waarin dezelve bij het code pénal voorkomt, worden vervangen, het zij door de straf van *openbare geeseling*, het zij door eene *tepronkstelling op het schavot*, voor zoodanigen tijd en op zoodanige wijze, als bij het vonnis zal worden bepaald, het zij door eene *eerloosverklaring*.

In de keus van welke straffen de regters zullen acht geven op den aard der misdaad, den persoon des misdadigers, en de verzwarende of mitigerende omstandigheden, bij de misdaad hebbende plaats gehad.

10. De straf van *eerloos-verklaring*, bij art. 9 vermeld, zal dezelfde gevolgen hebben, als die bij het *code pénal* aan de straf van *dégradation civique* zijn toegekend; zullende dezelve ook in de plaats der laatstgemelde straf subintreren.

11. De straf van *dwang-arbeid voor eenen bepaalden tijd* (*travaux forcés à tems*) wordt afgeschaft, en in de plaats daarvan ingevoerd de straf van *confinement in een rasp- tucht- of werkhuis*, voor een tijd, door den regter te bepalen, niet te bovengaande den termijn van vijftien achtereenvolgende jaren: onverminderd de straf, het zij van *openbare geeseling*, *tepronkstelling* of *eerloos-verklaring*, welke (conform het gestatueerde bij art. 9), de *kaak-straf* (*carcan*) zullen vervangen.

12. De regters zullen voortaan bevoegd zijn, in misdaden van mindere aangelegenheid, of ook wanneer de misdadiger, het zij uithoofde zijner jonge jaren, of wel wegens de verleiding van anderen tot het misdrijf, of om andere favorable omstandigheden, eene aanmerkelijke mitigatie van straf mogt verdienen, alsdan den tijd van confinement ook *beneden de vijf jaren*, zelfs zonder tepronkstelling, te mogen bepalen, daaromtrent handelende met de meest mogelijke omzigtigheid.

13. Bij het bepalen der straffen tegen schuldigen aan de misdaad van *valschheid* wordt aan den regter de bevoegdheid gegeven, om, naar mate van de zwaardere of ligtere omstandigheden, de straf van het *brandmerk*, bij de wet bepaald, al of niet aan den misdadiger op te leggen.

14. Bij het beoordeelen en straffen van misdaden *vóór dato dezer, onder het volledig bestaan der fransche wet gepleegd*, zullen de vorengemelde veranderingen en modificatien mede worden in acht genomen; zoodanig echter, dat de misdadiger daardoor nimmer zal mogen worden bezwaard, en de straf van de *kaak* (carcan) in dat geval door geene zwaardere, dan die van *tepronkstelling op het schavot* zal kunnen worden vervangen.

15. De misdadigers, *welke bereids vóór dato dezer in het gebied der Vereenigde-Nederlanden zijn veroordeeld, doch hunne straf* (door de sedert voorgevallene omwending van zaken) *nog niet hebben ondergaan*, zullen, overeenkomstig de tegen hen gewezene arresten worden gestraft, onder deze modificatien nogtans:

1. Dat de gecondemneerden tot de *doodstraf* (indien er eenige mogten gevonden worden) met *de koord* zullen worden gestraft.

2. Dat de gecondemneerde tot *de straf van de kaak* (carcan) zullen worden *te pronk gesteld op een schavot*, met een papier op de borst, waarop hunne misdaad is uitgedrukt.

3. Dat de straf van *altoosdurende dwang-arbeid* (travaux forcés à perpétuité) wordt geconverteerd in een *confinement in een rasp- of tuchthuis*, gedurende den tijd van *twintig* achtereenvolgende jaren, onverminderd de *tepronkstelling* en het *brandmerk*.

4. Dat de straf van *dwang-arbeid voor eenen tijd* (*travaux forcés à tems*) insgelijks wordt geconverteerd in een *confinement in een rasp- of tuchthuis*, gedurende zoodanigen tijd, als bij het vonnis is bepaald, in allen gevalle echter niet te bovengaande den tijd van *vijftien* achtereenvolgende jaren.

5. Dat de tijd van confinement, ten aanzien dezer gecondemneerden, zal worden gerekend te zijn ingegaan van den dag af aan, waarop de vonnissen, tegen hem uitgesproken, kracht van gewijsde zaak hebben gekregen.

16. De hoven van assisen zullen voortaan worden gehouden zonder jury, en de regters in dezelven zullen, zoo wel met opzigt tot de misdaad, als tot de applicatie der wet, uitspraak doen.

17. De gewone speciale hoven worden bij deze vernietigd en afgeschaft; de zaken, aan dezelven gerenvoijeerd, zullen door de hoven van assisen worden afgedaan, aan welke ook voortaan gerenvoijeerd zullen worden alle zoodanige zaken, welke, volgens de dus verre nog in vigeur zijnde wetten, aan speciale hoven moesten verzonden worden.

18. Geene crimineele of correctionele audientien zullen in het openbaar gehouden worden, vóór het aanvangen der pleidooijen, welke publiek moeten zijn; de arresten of vonnissen, met hetgeen daarbij behoort, moeten insgelijks in het openbaar worden gepronuntieerd.

19. Geene arresten, door het hoog geregtshof der Vereenigde-Nederlanden, de regtbanken van eerste-instantie, geregten en vrederegters, in het hoogste ressort gewezen, zullen van nu af aan kunnen worden geattaqueerd bij wege van *cassatie*.

20. Van alle vonnissen van *regtbanken van eerste instantie, geregten en vrederegters*, in het hoogste-ressort gewezen, van welke geen appel, maar cassatie werd geadmitteerd, zal men mogen *appelleren* aan het hoog-geregtshof, ten dien effecte, dat het hof, bevindende, dat de behandeling der zaak aan wezenlijke nulliteiten laboreert, of dat in de toepassing der wet kwalijk is gehandeld, het vonnis, waarvan geappelleerd is, zal annulleeren, de geheele zaak op nieuw onderzoeken, en daarin, het zij bij een en het zelfde arrest, het zij wanneer de zaak te omslagtig zijn mogt, bij eene tweede arrest, zoodanige uitspraak doen, als hetzelve in goede justitie zal bevinden te behooren.

21. Geene advijsen of uitspraken, arresten, appointementen en bevelschriften, van welken aard die ook zouden mogen zijn, van den franschen staatsraad, het hof van cassatie of andere fransche autoriteiten, tegen ingezetenen van de Vereenigde-Nederlanden, na den 21sten november 1813 geëmaneerd, zullen worden gerespecteerd, of eenig gezag van gewijsde hebben, of van eenige verbindende kracht zijn.

22. Ten einde echter aan de ingezetenen gelegenheid te geven, het regt, dat zij eenmaal verkregen hebben, om het middel van cassatie te beproeven, vooit te zetten, worden de eerste en tweede civiele kamers van het hoog-geregtshof bij deze gequalificeerd, om in de civiele zaken, in welke ingezetenen der Vereenigde-Nederlanden zijn betrokken, en die door het hof van cassatie te Parys zijn gecasseerd en naar een ander hof of geregt zijn gerenvoijeerd, in het hoogste ressort regt te spreken: ten welken einde de gemelde zaken, binnen den tijd van drie maanden, aan het hoog geregtshof der Vereenigde-Nederlanden moeten worden overgebragt, of zal anders de cassatie zijn vervallen.

23. Door den eersten president van gemeld hoog-geregtshof zullen drie leden tot commissarissen worden

benoemd, voor welken de civiele zaken, waarin ingezetenen der Vereenigde-Nederlanden betrokken zijn, en die met opzigt tot derzelver admissie en cassatie voor de kamer der rekwesten van het hof van cassatie te Parys zijn hangende, alsmede die, voor welke de termijn, om zich in cassatie te kunnen adresseren, nog loopende is, in de eerste plaats bij rekwesten, en dat wel uiterlijk binnen drie maanden, op pene van verstek, zullen gebragt worden, ten einde door dezelve commissarissen, volgens artikel 7 der fransche wet van 20 april 1810, werde onderzocht en uitgemaakt, of dezelve al of niet in cassatie behooren geadmitteerd te worden. En zullen voorts, in gevalle van admissie ook alle zaken verder voor de twee meergemelde kamers, volgens de wet geïnstrueerd, en daarin bij dezelve uitspraak worden gedaan, als naar behooren.

24. Indien echter een arrest van de eerste of tweede civiele kamer van het voormalig keizerlijk geregtshof, alhier gevestigd geweest, bij wege van cassatie is of wordt geattaqueerd, zal die civiele kamer van het hooggeregtshof, welke dat arrest gewezen heeft, niet over de cassatie kunnen zitten, maar door de derde civiele kamer van het hof worden vervangen.

25. De correctionele zaken, voor dato dezes, in het hoogste ressort gewezen en de uitspraken, in criminele zaken, voor dato dezes gedaan, van welke men cassatie heeft doen beteekenen, of alnog kan doen beteekenen, en de civiele zaken, welke bereids, voor den 21sten november 1813 in cassatie, door de kamer der rekwesten van het hof van cassatie waren geadmitteerd, zullen almede voor de twee opgenoemde kamers van het hoog-geregtshof, binnen drie maanden, op pene van verstek, worden overgebragt. Indien criminele procedures van bovengemelden aard mogten gecasseerd worden, zal het renvoi moeten plaats hebben aan een ander hof van assises; doch met betrekking tot de correctionele of civiele zaken, hierboven vermeld, zullen, in geval van cassatie, de eerste en tweede civiele kamers van het hoog-geregtshof daarin definitivelijk regt doen.

26. Nadien van de gewijsden der hoven van assisen geen appel, maar alleen cassatie valt, zal men zich deswegens voortaan aan de eerste en tweede civiele kamers van het hoog-geregtshof adresseren, welke zullen decideren, of er termen zijn, om de zaak aan een nieuw onderzoek te onderwerpen, zoo ja, zullen gemelde kamers het arrest casseren, en de zaak renvoijeren aan een ander hof van assises. Over de nulliteit, vermeld in art. 299 van het wetboek van het strafregt, zullen almede de eerste en tweede civiele kamers van het hoog-geregtshof cognosceren, en, wanneer daartoe termen zijn, het arrest van renvoi, overeenkomstig de wet, veranderen of corrigeren.

(Het vervolg hierna.)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

PRUISSEN.

AURICH, *den* 29 *November*.

Alhier zijn publiek gemaakt de volgende

OORLOGS-BERIGTEN VAN DE GEALLIEERDE LEGERS.

Hoofdkwartier Schlüchteren, den 2 november.

De kavalerie-generaal *von Wrede*, die het geallieerd oostenrijksch-beijersch leger en chef kommandeert, was met versnelde marschen van Wurtzburg naar Hanau opgebroken, welke laatstgemelde stad hij, den 28sten der vorige maand, overviel, en daarbij een generaal, benevens een groot aantal officieren en 2100 gemeenen gevangen maakte.

Van daar detacheerde de generaal graaf *von Wrede* den koninklijken beijerschen luitenant-generaal graaf *von Rechberg* naar Frankfort, met bevel, zoodanige vijandelijke magt, als zich aldaar bevinden mogt, uit de stad te verdrijven, aldaar post te vatten, en, in gevalle hij met overmagt aangetast mogt worden, over de Mein-brug naar Sachsenhausen te retireren.

Inmiddels was de voorhoede des legers van Keizer *Napoleon*, wien het ten hoogsten er aan gelegen lag, met het overschot zijns legers het punt van overgang bij Mentz, zelfs met de grootste opofferingen, te bereiken, van Vach, over Hunfeld, Fulda en Gellnhausen, in den ommestreek van Hanau aangekomen; dezelve werd, den 29sten october, op het nadrukkelijkste ontvangen, waarbij zij 4000 man aan gevangenen, meerendeels van de jonge garde, onder welke 200 officieren, verloor.

Den 30sten october zette Keizer *Napoleon* den kavalerie-generaal graaf *von Wrede* in dezelfs stelling, aan beide zijden van den landweg naar Hanau, met zijne geheele magt aan; in weerwil van des vijands overmagt in artillerie en kavalerie, mislukten alle zijne pogingen tegen de glansrijke dapperheid der geallieerde troepen, dewelke, door het voorbeeld van derzelver manmoedigen aanvoerder aangevuurd, den hardnekkigsten tegenstand boden. Des vijands herhaalde pogingen, het centrum der geallieerden, op den voornamen landweg, door te breken en den overgang over de Kinzig te overweldigen, werden door de dapperheid der beijersche infanterie, mitsgaders van het infanterie-regement van *Szeckler* en de oostenrijksche grenadiers, door een wel bestuurd artillerie vuur ondersteund, verijdeld. Tegen den avond en tot laat in den nacht herhaalde de vijand, met zijne gansche kavalerie, de hardnekkigste aanvallen op den landweg, die almede afgeslagen, en de vijand tot in het bosch terug gedrongen werd. De beijersche ligte ruiterij, de regementen uhlanen van *Schwartzenberg*, dragonders van *Knesewich* en huzaren van aartshertog *Joseph* hebben zich, bij die gelegenheid, met roem bedekt. De kavalerie-generaal graaf *von Wrede* roemt bijzonder de uitmuntende dapperheid en het manhaftig en werkzaam gedrag van den luitenant-veldmaarschalk grave *von Fresnel* en van den generaal-majoor baron *von Geppert*, welke hem de gewigtigste diensten bewezen heeft. Aan den adjudant van den en-chef kommanderenden veldmaarschalk prins *von Schwartzenberg*, den ritmeester graaf *Klamm*, die dit gevecht bijwoonde, en van den generaal graaf *von Wrede* met lof vermeld wordt, is een paard onder het lijf doodgeschoten.

In den nacht, na dit moorddadig gevecht, gedurende welken de geallieerde legers tegen de oude en nieuwe garde, alsmede tegen het overschot van 6 divisien, onder persoonlijke aanvoering van Keizer *Napoleon*, te kampen had, beschoot de vijand Hanau, hetwelk op verscheiden plaatsen in brand geraakte. De generaal graaf *von Wrede* hield zich, den nacht door, in de stad; doch toen hij bemerkte, dat hij met de voorname magt des vijands te doen had, die alles waagde, om dezelfs terugtogt, welken hij onophoudelijk op Mentz voortzette, te dekken, hield hij het raadzaam, den 31sten october, des morgens ten 8 uren, Hanau te verlaten, hetwelk terstond door den vijand werd bezet, en ach-

ter de Kinzig post te vatten, vanwaar hij den vijand, op diens steeds aanhoudenden terugtogt, en door het vuur van zijn op den linker-oever van de Kinzig geplaatst geschut, het aanmerkelijkste verlies deed ondervinden.

Uithoofde van het buitengewoon belang van het bezit van Hanau, als ook overtuigd, dat de vijand bereids met het grootst gedeelte zijner magt vooruit getrokken was, besloot de generaal graaf *von Wrede*, den terugtogt van het overige gedeelte des vijandelijken legers, door de bemeestering van Hanau, den meest mogelijken hinder in den weg te leggen. Hij beval derhalve, ten 2 uren na den middag, deze stad stormenderhand in te nemen. Met voorbeeldeloozen moed wierp zich alles voorwaarts, de generaal *von Wrede* aan het hoofd; deze viel, door een schot in het onderlijf, doodelijk gekwetst ter neder. De val van hunnen manmoedigen aanvoerder ontvlamde de woede der stormenden. Alles, wat zich verzette, werd nedergehouwen, de stad bestormd, en tegen alle nieuwe pogingen des vijands, om zich weder in bezit derzelve te zien, standvastiglijk gehandhaafd; twee vijandelijke generaals benevens een groot aantal staf- en opper-officieren en gemeenen werden gevangen gemaakt.

Zoo stonden de zaken, op den 31sten, ten 8 uren des avonds; toen het laatste rapport van den luitenant-veldmaarschalk graaf *Fresnel*, aan wien de kavalerie-generaal graaf *von Wrede*, na deszelfs bekomene wonde, bij een dag-order, het kommando over het leger had opgedragen, inkwam. De geallieerden hadden tot gemelden ure toe, 5000 en eenige honderd man gevangen gemaakt, ook waren de twee fransche generaals *Sulkowsky* en *Sabiello*, benevens 2 badensche kavalerie-regementen, tot de geallieerde troepen overgegaan.

Den 31sten, des morgens, hoorde men eene sterke kanonnade in de rigting van Frankfort; men verwacht elk oogenblik berigten deswegens, en men vermoedt, dat de aldaar geposteerde luitenant-generaal graaf *Rechberg* met het hoofd der vijandelijke kolom moet handgemeen geraakt zijn.

„Terwijl de generaal graaf *von Wrede*, van Hanau, met de gansche vijandelijke magt op eene zoo eervolle en in de krijgsgeschiedenis zoo gedenkwaardige wijze streed, werd ook des vijands achterhoede door het ligte korps van den luitenant-generaal graaf *Orloff Denisoff* en des hetmans *Platoff* bij voortduring op het gevoeligste verontrust.

Den 30sten doorsneed de eerstgemelde twee malen de vijandelijke kolommen. De kolonel *Orloff* drong, eenige uren na den Keizer, en de luitenant-kolonel *Gassur*, van het regement ligte ruiters Hohenzollern, ten 4 uren na den middag, in het dorp Rothenbergen binnen; de vijand moest, onder het sterkste vuur der artillerie van den grave van *Orloff* defileren.

Den 31sten sloten zich de hetman graaf *Platoff* en de majoor graaf *Naddick*, van de uhlanen van *Schwartzenberg*, met een kommando ligte troepen van het leger des generaals grave *von Wrede*, aan den graaf *Orloff* aan. Zij tastten des vijands achterhoede te Gellnhausen aan, bragten dezelve in de volmaakste verwarring en maakten 20 officieren en 1500 man gevangen. De luitenant-veldmaarschalk graaf *Bubna*, die heden Gellnhausen zal bereiken, meldt, dat, bij elken stap, de grootste ellende vermeerdert, welke de onbeschrijfelijk snelle terugtogt van de vijand over diens leger gebragt heeft.

De voorhoede legert midden onder de lijken, alle kerken en huizen zijn met doode en stervende Franschen opgepropt, en duizenden van achterblijvers, die met den dood worstelen, zwerven in den erbarmelijksten toestand rond.

Het ligte korps van den generaal *Wrede* heeft een' franschen courier onderschept, die originele rapporten van den hertog van Dalmatie (maarschalk *Soult*), omtrent de jongste gebeurtenissen van de fransche spaansche grenzen overbrengen zou.

Men verneemt daaruit, dat de veldmaarschalk marquis van *Wellington* den vijand, den 17den october, over de Bidassoa terug geworpen heeft, en dat hij met een gedeelte zijner magt reeds op fransch gebied was voortgedrongen. De maarschalk *Soult* geeft, in een' zijner rapporten, van den 10den october, de levendigste bezorgdheid te kennen, door het leger van den britschen generaal, van welken hij een' algemeenen aanval verwacht, overweldigd te worden. Lord *Wellington* heeft een dag-order aan zijn leger uitgevaardigd, waarin hij aankondigt, dat hetzelve de winterkwartieren in Frankrijk betrekken zal.

(*Staatk. Dagb. v. h. dep. v. de Zuider-Zee.*)

D U I T S C H L A N D.

BAMBERG, *den* 17 *November*.

Men verwacht binnen kort den doormarsch van een russisch leger, tusschen de 30 en 40 duizend man sterk.

(*Staatkundig Dagblad van' de Zuiderzee.*)

O O S T E N R I J K.

WEENEN, *den* 10 *November*.

Verscheiden in Oostenrijk uitkomende nieuwspapieren, hebben onlangs het navolgende stuk bekend gemaakt:

" *Behandeling van den Heiligen-Vader bij zijne wegvoering van Savona naar Fontainebleau, en afschildering van zijn verblijf aldaar.*"

Zijne Heiligheid werd van Savona naar Fontainebleau in een rijtuig vervoerd, waarin, behalve den Heiligen-Vader, zich niemand bevond, dan een zekere *Kost*, bevelhebber van de gendarmerie van Rome; een zeer strenge uitvoerder van de bevelen zijner regering.

Toen de Heilige-Vader op den berg Cenis was aangekomen, scheen deszelfs toestand zoo bekommerend, dat de geestelijken van het hospitaal aldaar meenden, dat hij den dood nabij was, en zich verpligt gevoelden, hem het heilige *viaticum* mede te deelen.

Na hem 48 uren rust te hebben vergund, liet men hem, hoewel nog altijd ziek, weder in het rijtuig stijgen, waarin hij tot Fontainebleau bleef opgesloten, zonder er slechts eenmaal te mogen uitkomen. Aldaar kwam hij aan in het midden van den nacht, na onophoudelijk te hebben doorgereisd. De kastelein was van de aankomst des Pauzen niet onderrigt geworden, en huisvestte hem alzoo in zijne eigene kamer, alwaar des anderen daags de ministers *Champagny* en *Bigot de Preameneu*, zoo als ook eenige in Parys residerende kardinalen, hem kwamen bezoeken. Na eenige dagen rust te hebben genoten, was de Paus weder zoo veel in krachten toegenomen, dat hij zijne kamer in het slot van Fontainebleau konde betrekken. Van dien tijd af aan bewilligde men hem eenige vrijheid. Een ieder vermogt, bij hem te gaan, en het volk verkreeg verlof, zijne mis bij te wonen. Onder bewilliging van deze schijnbare rust lag intusschen het voornemen verborgen, den Heiligen-Vader te bedriegen en hem tot de onderteekening van een nieuw konkordaat te bewegen. Men begon de zaak met het afzenden van eenige fransche prelaten, welke hem op eene overdrevene wijze het gevaar voorstelden, hetwelk de kerk liep, om

eene scheuring te zien geboren worden, zoodra *Napoleon* de zwarigheden, welke de Heilige-Vader hem in den weg stelde, moede, er een einde aan maakte, met de gallikaansche kerk van de roomsche kerk af te scheiden.

Napoleon begaf zich naar Fontainebleau, en meende de standvastigheid des Pauzen door dreigementen te doen wankelen, welke hij zoo wel tegen de reeds verbannen geestelijken, als tegen de geheele kerk rigtte. De Heilige-Vader, die zoo dikwerf bewijzen gegeven heeft, dat hij zijn persoonlijk voordeel en zelfs zijn leven aan het welzijn van de kerk opofferde, werd met medelijden voor zoo vele waardige prelaten en andere verbannen geestelijken aangedaan; hetgeen echter hem een veel grooter smert veroorzaakte en den diepsten indruk op hem maakte, was het treurige noodlot, dat de aan zijne zorg toevertrouwde kerk scheen te dreigen, en de voorstelling van het nieuwe ongeluk, waarmede de Keizer dag en nacht het gemoed des Heiligen-Vaders wist te beangstigen. Om alzoo de kerk voor nieuwe mishandelingen te bewaren, wees de Heilige Vader, door zoo vele smertelijke indrukken afgemat, de vredes- en verzoenings-ontwerpen niet geheel en al van de hand. Thans sloeg *Napoleon* hem de artikelen voor, die men reeds kent. Na dat de Heilige-Vader den Keizer die aanmerkingen gemaakt had, welke de artikelen uit den aard der zake vorderden, nam hij dezelve voorloopig en onder die uitdrukkelijke voorwaarde aan, dat men van dezelve geen openlijk gebruik hoegenaamd zouden maken, of dezelve zoude publiceren, alvorens er een consistorie van kardinalen zoude gehouden zijn, ten einde eene verklaring dezer artikelen in den waren zin derzelve te geven, daar men dezelve eenig en alleen zoude aanmerken als de preliminairen van een vredes-verbond tusschen de kerk en den franschen Keizer. *Napoleon* beloofde alles, en, tevreden, de toestemming slechts der artikelen te hebben bekomen, begaf hij zich dadelijk naar Parys, om den senaat kennis te geven van het sluiten van een nieuw konkordaat, hetwelk, zelfs aangenomen, dat deze artikelen genoegzaam waren, een dusdanig verbond uit te maken, echter niet meer bestaan konde van het oogenblik af aan, dat de Keizer, zonder acht te slaan op de door hem gedane beloften, de eerste en voornaamste voorwaarde verbroken had. Intusschen werd van dit zoogenaamde konkordaat in alle fransche nieuwspapieren melding gemaakt; de klokken in Frankrijk en in het koningrijk Italie verkondigden, ingevolge des Keizers bevelen, den met den Paus gesloten vrede en het bestaan van een konkordaat, hetwelk niets anders was, dan een nieuw bewijs van den spot, welken de Keizer met de heilige belangen van de kerk dreef, gelijk ook van zijne voorbeeldelooze trouwloosheid. De kardinaal *Fesch* zelve bragt zijne klagten bij den Keizer in, en verklaarde hem, dat deze geheele zaak de regten van het heilig kollegie op eene verregaande wijze geschonden had.

Veelligt gevoelde *Napoleon* de dringende behoefte, om zijne volkeren door het geloof aan eene verzoening met den Paus in slaap te wiegen, ten einde met, des te meer zekerheid en snelheid de nieuwe ligtingen van manschap in het werk te stellen, om het in Rusland geleden verlies eeniger mate te herstellen.

Hoe het dan ook zijn moge, *Napoleon* schonk, om dit konkordaat zijner verbeeldingskracht eenige waarschijnlijkheid te geven, dertien kardinalen, die naar verschillende oorden van Frankrijk verbannen waren, de vrijheid weder, en zond dezelve naar Fontainebleau, zonder echter het beslag hunner goederen op te heffen en zonder hun eenig middel van onderhoud aan te wijzen; zoo dat zeven derzelven, welke niet in het door den Paus betrokken kasteel gehuisvest zijn, in ellende versmachten. In den toestand der overige in ongenade vervallen geestelijken is ook geene verandering gekomen. Eenige derzelve leven in verbanning, andere smachten in de gevangenissen, en andere hebben tot hun onderhoud niets dan water en brood.

Eene zoo gruwzame en met de in gemelde artikelen gedane beloften zoo strijdige handelwijze konde voor den Heiligen-Vader niet verborgen blijven. Deze hield den Keizer zijne trouwloosheid schriftelijk voor, verklaarde het te Fontainebleau getroffen vergelijk verbroken, en voegde er bij: dat hij nimmer verstaan zoude, een ander konkordaat te sluiten, dan een zoodanig, hetwelk alle de tusschen den heiligen stoel en Frankrijk bestaande oneenigheden in zich bevatte; en om alle misbruiken, welke *Napoleon* nog van de artikelen maken konde, te voorkomen, wendde Zijne Heiligheid zich schriftelijk aan alle fransche aartsbisschoppen, om dezelve tegen het valsche gerucht te waarschuwen, als of de genoemde artikelen waren aangenomen, en als of er een konkordaat onderteekend was geworden. *Napoleon* werd door dezen maatregel zoo vertoornd, dat hij, den 20sten maart, het beruchte decreet tegen de zoodanigen liet uitvaardigen, die het zouden durven wagen zijn konkordaat te schenden; niettegenstaande dit decreet, zal er echter geen aartsbisschop gevonden worden, die bereid is, de ingedrongene te wijden. Ten allen gelukke is de kardinaal *Maury* nog geen aartsbisschop. Deze man heeft de stoutheid gehad, bij den Paus op de voltrekking der artikelen aan te dringen, en op een dag, dat hij zijne redenen bij den Heiligen-Vader in tegenwoordigheid van den kardinaal *Pietro* herhaalde, sprak deze in den zin van den Paus, en haalde zich daardoor de ongenade van *Napoleon* op den hals, die hem den volgenden dag van alle eereteekenen der kardinale waardigheid beroofde.

Onverzettelijk in zijne grondstellingen, heeft de Heilige-Vader zijne opmerkzaamheid verdubbeld tegen de strikken, die men hem zocht te leggen. Zijne bovengemelde den Keizer aangebodene verklaring heeft hem nieuwe strengheid op den hals gehaald; hij wordt door een gendarme bewaard en heeft geen verlof meer, buitenshuis te komen. De weinige personen, welke hij ziet, worden insgelijks bewaakt. Deze strengheid strekt zich ook tot de kardinalen uit, die niet eenmaal verlof hebben, brieven aan hunne bloedverwanten te schrijven. Dit een en ander stelt den Paus en zijne prelaten in de onmogelijkheid, die diensten te verrigten, welke zij der kerke schuldig zijn.

Dit is de behandeling, welke het opperhoofd der kerke in Frankrijk heeft moeten dulden, en nog verder moet dulden, en wel wegens een zoogenaamd konkordaat, aan de echtheid waarvan Europa reeds dadelijk met het meeste regt getwijfeld heeft, daar een ieder te zeer van de regtschapenheid en de wijsheid van het eerwaardig opperhoofd overtuigd is, welke al het geweld, dat hem zoo vele jaren is aangedaan, niets heeft tegengesteld, dan het gevoel van zijn pligt, van zijne verhevene waardigheid en zijnen onverzettelijken moed.

(*Dagblad van de Zuiderzee.*)

Te LEEUWARDEN, by D. R. SMEDING en M. KOON.